

Nepřetržitost velení vojskům v počátečním období války

Generálmajor Hubert Svitáček

V článku chci obrátit pozornost velitelů a štábů na úkoly svazků a útvarů, které musíme plnit stávajícími prostředky velení i když úkoly ve velení a řízení budou narůstat na všech stupních.

Pojem „velení vojskům“, jeho obsah, požadavky na velení, jeho formy a metody jasně stanoví Vševojsk-1-1, hlava 2 a proto je neopakují. Je pravda, že tyto požadavky se vztahují na velení vojskům v polních podmínkách — v boji. Musíme však vidět, že zavedení mírového systému velení a organizace vojsk, který se maximálně přibližuje polnímu, vytváří optimální předpoklady pro dosahování vysokého stupně bojové pohotovosti. To je zásadní cíl veškeré naší činnosti, uložený RMNO na výcvikový rok 1965:

„V roce 1965 i nadále zvyšovat úroveň nepřetržité bojové pohotovosti a všestranné připravenosti Československé lidové armády k vedení aktivní a rozhodné bojové činnosti jak s použitím, tak i bez použití jaderných zbraní. Zabezpečit stálou připravenost vojsk k použití jaderných zbraní i obranu proti nim.“

Dále v bodě 4. tohoto rozkazu je uloženo:

„V přípravě pozemního vojska zabezpečit pevné a promyšlené řízení vojsk, zvýšit organizovanost v jejich činnosti za složitých situací ihned po vyhlášení bojového poplachu. Zdokonalovat připravenost vojsk k přechodu do útoku po bojovém poplachu přímo z posádek, z prostorů roztýlení a ze shromaždišť.“

Požadavky vyplývající z vysoké a nepřetržité bojové pohotovosti na nás všech vyžadují mít již nyní na všech stupních promyšlen a organizován takový systém velení, který zaručuje nepřetržitost velení vojskům a plynulost přechodu mírového na plní systém velení.

Při řešení všech otázek k zabezpečení vysoké a nepřetržité bojové pohotovosti je nutno vycházet z následujících charakteristických rysů počátečního období:

— **příští možná válka**, podaří-li se jí imperialistickým agresorům rozpoutat, bude charakterizována snahou **po překvapení po nenadálém napadení jadernými zbraněmi** na nejdůležitější vojenské, ekonomické a politické objekty zemí socialistického tábora.

V takovém případě je jedním z předpokladů úspěchu i připravenost velitelů a štábů k řízení bojové činnosti vojsk již v průběhu oboustranných jaderných úderů a v nepředstavitelně složitých podmínkách situace po nenadálém jaderném napadení.

V důsledku těchto objektivních skutečností je schopnost účinně velet vojskům v prvních minutách války důležitým kritériem bojové pohotovosti a bojeschopnosti velitelů, štábů a vojsk vcelku;

— **příští možná válka bude zahájena a po určité období i vedena pouze vojsky, která jsou již v míru.** Proto tato vojska musí být všestranně připravena již v míru a také jejich řízení v míru musí být v naprosté shodě s potřebami jejich řízení již v prvních minutách a hodinách války.

Důležitost toho podtrhuje význam počátečního období války pro další průběh i celkový výsledek ozbrojeného střetnutí.

Pro upevnění velení je nutno zabezpečovat jeho efektivnost a účinnost; především plným využitím všech prostředků, jejich správnou organizací a účelným členěním. Současně vytvořit předpoklady pro zavádění nové techniky, která umožní vytvořit postupně operativní, pružné a pohyblivé prvky velení na všech stupních, schopné velet vojskům ve složitých podmínkách.

1. Velení vojskům při vyhlášení bojového poplachu a při přechodu k plnění bojových úkolů

Úspěšné vyřešení otázek organizačního a technického rázu musí zabezpečit především tu fázi, kdy velení přechází skutečně na polní systém, tj. kdy celý systém vyhlášení bojového poplachu (nebo některého ze stupňů bojové pohotovosti) a to buď po předcházejícím období zvýšeného napětí nebo po nenadálém napadení nepřitelem.

Tyto možné varianty zahájení ozbrojeného zápasu vytvářejí různé možnosti pro přechod na polní systém velení.

Předchází-li zahájení války období zvýšeného napětí v mezinárodních vztazích, podmínky k přechodu na polní systém velení jsou výhodné.

Můžeme skrytě doplnit kádrové nedostatky ve vojscích i štábech (zejména v jednotkách bojového zabezpečení).

Taková situace umožňuje i bojové stmelení jednotek a štábů, materiální doplnění, vyvést jednotky a štáby do určených prostorů, seznámit velitele a náčelníky s bojovými úkoly a prověřit celý systém velení a spojení.

Zahájí-li však agresor válku s překvapením — je přechod na polní systém velení obtížnější.

To vyžaduje trvalou a vysokou bojovou pohotovost a předem připravený a promyšlený systém velení, který musí za složité situace umožňovat nepřetržitě, centralizované, pružné a operativní řízení a velení. K tomu je třeba:

- mít štáby a jednotky zabezpečení na plných nebo takových počtech, které úkoly do příchodu doplňků plně zabezpečují;

- zabezpečit rychlé vyvedení orgánů velení i vojsk z posádek a zabezpečit pohotovost štábů, velet již s vyhlášením bojového poplachu;

- připravit odpovídající systém spojení, s plným využitím mírových spojovacích zařízení a se současným uvedením do bojové pohotovosti systému spojení, určeného pro velení v boji — operaci;

- učít velitele a štáby iniciativně plnit úkoly na základě vyslaného signálu, znalosti bojových úkolů, případně i bez doručení dokumentace;

- vhodně rozptýlit dokumentaci pro velení tak, aby bylo umožněno její včasné doručení vykonavatelům, bez nebezpečí jejího zničení;

- zabezpečit ve štábech zastupitelnost hlavních funkcionářů, v míru ji pravidelně prověřovat a zabezpečit stabilizaci kádrů od pluku (praporu) výše, zvláště u pohraničních svazků;

— organizačně zabezpečit nejvýhodnější začlenění zmobilizovaných doplňků, bez narušení a připravit jejich rychlé splnutí s kádrovými štáby a jednotkami;

— organizačně zabezpečit a procvičovat nahrazení jednotlivých štábů (od svazku výše) při jejich vyřazení úderem nepřítele;

— vytvářet záložní spojovací systém a materiální zálohy spojovacích prostředků k náhradě vyřazených jadernými údery.

Těmito opatřeními se štáby i vojska zabezpečují proti překvapivému napadení nepřítelem a na druhé straně umožňují organizovaný přechod na polní systém velení.

Navrhovaná opatření jsou reálná a praktická, jejich plnění je zabezpečeno již v míru, ovšem ne všude se stejnými výsledky.

Štáby a jednotky zabezpečení jsou u některých svazků a útvarů již nyní doplněny, u ostatních jsou s to zabezpečit velení vyvedeným prvním sledům.

Vyhlášení bojového poplachu (nebo bojové pohotovosti kteréhokoli stupně) považujeme za první a rozhodující fázi v přechodu na polní systém velení.

Proto mírový systém velení a spojení musí zabezpečit spolehlivě a co nejrychlejší proniknutí signálů (rozkazů) pro uvedení štábů a vojsk do bojové pohotovosti v nejkratších časových normách, s možností prověrky správného pochopení úkolů a zahájení činnosti odpovídající vydanému signálu (rozkazu) podle předem zpracovaných plánů.

Systém velení v této fázi se opírá především o předem připravená, důsledně promyšlená a denně upřesňovaná opatření a o mírový systém spojení technickými pojítky, s nezbytně zdvojeným způsobem předávání rozkazů a signálů pojítky na sobě nezávislými. Opatření přijatá v poslední době v rámci armády [zdvojení signálů stálými rádiovými stanicemi a prostřednictvím sítě výstrahy PVS a jejich kombinované předávání výše uvedenými způsoby] podstatně zkracují dobu potřebnou pro proniknutí signálů a umožňují stále rychlejší zahájení činnosti štáby a vojsky.

Nejrychlejším a nejefektivnějším způsobem vyhlášení všech druhů bojové pohotovosti jsou **stálé rádiové sítě**.

Tato síť je centrálně řešena jen do svazů vto. Její materiální zabezpečení a personální obsazení na stupni divize — pluk (samostatný prapor) není vyřešeno centrálně, není důsledně materiálně zabezpečeno a proto se většinou v této síti využívá spojovacích prostředků určených pro polní spojovací systém.

To vede k nadměrnému opatření těchto spojovacích prostředků i oddalování nutných obsluh od výcviku. Bude účelné dát do posádek útvarů stálé rádiové stanice, jichž pak využívat při řízení mobilizace a velení teritoriu.

Dosud plně nevyužitá a opomíjená zůstává stálá směrová síť MNO. Tuto síť by bylo možno výhodně použít při bojové pohotovosti především pro stupeň armády, divize a pro spojení VS divize s mírovou posádkou.

Pro tento úkol je nutné doplnit příslušné směrové stanice jednou soupravou směrové stanice RDS-66, která by byla pevně instalována a svými anténami nasměrována do prostoru polního VS divize. Připojením této směrové stanice na směrovou síť MNO, by bylo získáno přímé telefonní spojení z VS divizí a to v době, kdy zpravidla rádiové spojení má zákaz vysílání. Pro dohovor

obsluh směrových stanic je dále nutno stále směrové stanice doplnit jednou soupravou rádiové stanice R-105 [příp. R-108].

Rozhodující úlohu při zabezpečování velení v této fázi plní dozorčí orgány všech stupňů, protože oni v podstatě rozhodují o včasném a spolehlivém zahájení činnosti štáby a vojsky a jsou v prvních desítkách minut hlavními řídicími orgány, na nichž spočívá tíha a odpovědnost za velení a řízení činnosti vojsk. Jejich kvalita je však různá a při veškeré péči v jejich denní přípravě pro výkon služby dochází stále k nežádoucím jevům, které by mohly způsobit velké potíže, ba dokonce ochromit velení. Proto některé štáby navrhuji tabulkově zařadit stále směny operačních dozorčích. Tento způsob řešení do stupně svazku v to není výhodný a tuto otázku můžeme řešit vhodným výběrem a důslednou přípravou operačních dozorčích.

Dalším důležitým požadavkem úspěšného přechodu na polní systém velení je **nepřetržitost velení a řízení vojsk v celém průběhu uvádění vojsk do bojové pohotovosti, za přesunu a při zahájení boje.**

Tento požadavek vyplývá ze složitých podmínek, ve kterých vojska mohou přecházet k plnění bojových úkolů. Nutnost opustit posádku **do 30 minut** vylučuje spoléhat se pouze a výhradně na mírový systém velení a spojení.

Proto je nutno předem organizačně, kádrově i materiálně připravit taková opatření, která by umožnila ještě v průběhu bojového poplachu bezpečně řídit činnost vojsk. **Jádro polního velení** musí zahájit činnost **mimo prostory mírových posádek a v krátké době** po zahájení vyvádění vojsk z mírových posádek do shromaždišť.

Přechodu z mírového na polní systém velení **vytvářením operačních skupin** v podstatě odpovídá soudobým požadavkům. V první fázi (zhruba od vyhlášení bojového poplachu do zaujetí shromaždišť vojsky) řídí činnost vojsk operační dozorčí a dozorčí orgány na nižších stupních a od P + 50 zahajuje činnost a přejímá velení operační skupina štábu (PVS) armády z polního místa velení.

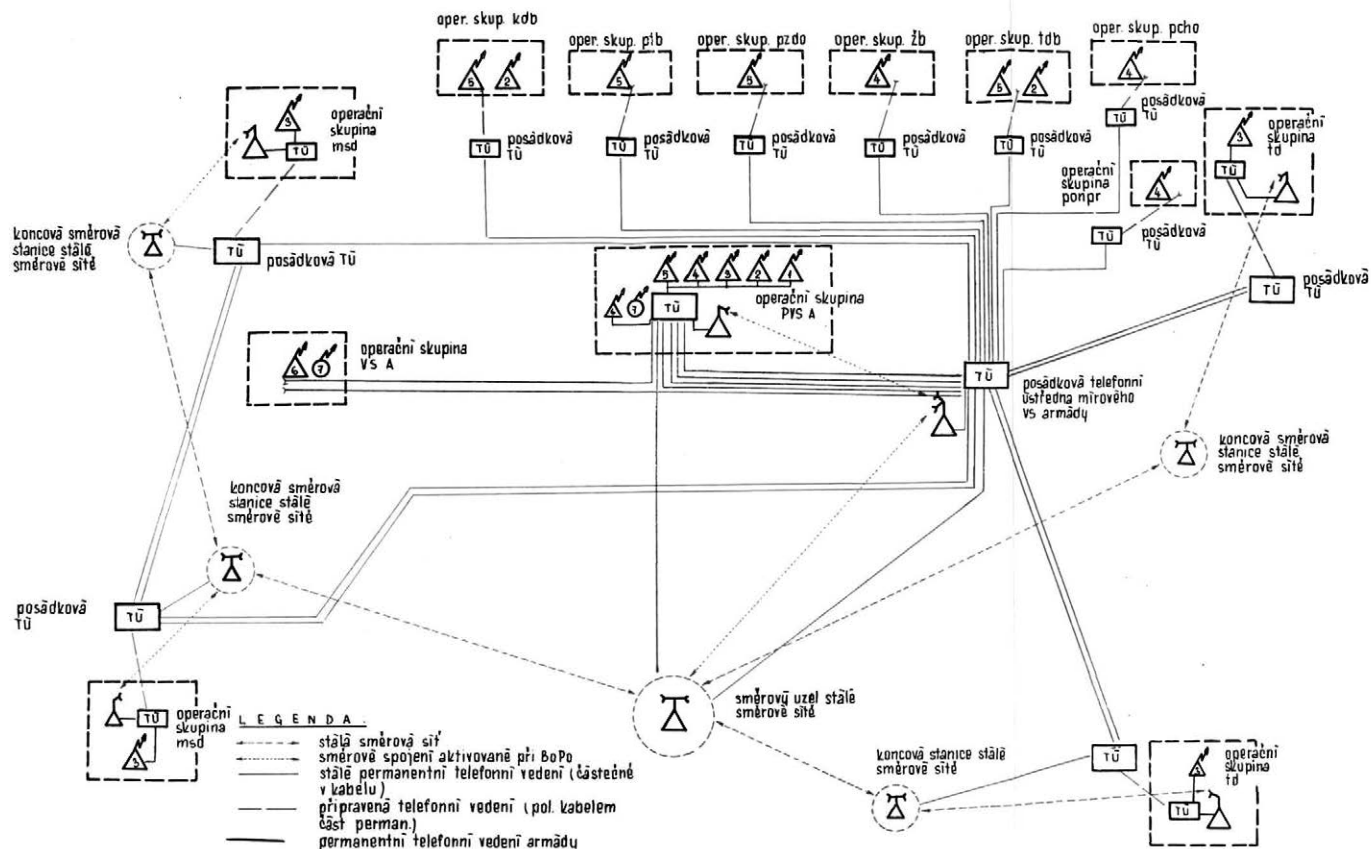
Operační skupina štábu armády a operační skupiny štábů svazků zaujme předem připravená stanoviště v okruhu 3 až 5 km od mírové posádky. Stanoviště volíme z hlediska možnosti udržení nepřetržitého rádiového spojení a budujeme tak, aby v optimální míře zabezpečovalo výhodné podmínky pro práci a pro převzetí velení svazkům (útvárům) po dobu, než bude zaujato velitelské stanoviště armády a svazků. Stanoviště operačních skupin je výhodné volit ve zděných objektech a jednotlivá pracoviště předem vybavit potřebným zařízením.

Základním předpokladem pro nepřetržitě velení je předem vybudované linkové spojení na posádkové ústředny a to nejen těchto operačních skupin, ale hlavně velitelů útvárů z prostorů jejich shromaždišť. Nelze přece velet útvárům ve shromaždišti pomocí spojek.

Do operačních skupin štábu armády a svazků přechází nezbytně nutný počet hlavních funkcionářů štábů armády (svazku) a příslušného oddělení druhů vojsk a služeb, kteří jsou dokonale obeznámeni s úkoly a jsou schopni svazkům a útvárům velet. Složení operačních skupin je nutno denně upřesňovat v bojovém rozdělení při dodržení zásady — složení **operačních skupin** pokud možno neměnit. Na stupni armády přebírá velení **v rámci operační skupiny** zpravidla zástupce velitele armády.

SCHEMA SPOJENÍ OPERAČNÍ SKUPINY

PŘÍLOHA I

Pomůcky pro velení a potřebná dokumentace je předem připravena v bednách tak, aby ji bylo možno naložit na vyčleněná vozidla v nejkratší době.

Do sestavy operačních skupin vchází i část spojovacích prostředků z počtu spojovacího pluku armády (spojovacích praporů divízi) a část provozních jednotek, zabezpečujících činnost na stanovišti operačních skupin. Počet spojovacích prostředků se řídí požadavkem — zabezpečit spojení v hlavních rádiových sítích.

Operační skupiny opouštějí mírovou posádku po vyhlášení bojového poplachu co nejdříve (do P + 20 minut) tak, aby nejpozději do P + 40 dosáhly stanovených prostorů a do P + 45 až 70 dosáhly pohotovosti linkového a rádiového spojení.

Dodržení těchto časových lhůt lze plně zabezpečit nepřetržitostí a informovaností o situaci i velení vojskům, včetně možnosti předat, případně upravit úkoly svazkům a útvarům ve shromaždištích, za přesunu do prostoru rozptýlení a v prostorech rozptýlení.

Výjezd operačních skupin v krátkých časových lhůtách vyžaduje zpravidla i organizaci svazu předurčených důstojníků zvláštními vozidly.

Současně se zaujme **dočasných míst velení** operačních skupin, rozvíjí se úplný **polní systém velení z velitelských stanovišť**.

Jakmile se ujme velení velitelské stanoviště armády (svazku), přesunou se příslušníci operační skupiny rychlým dopravním prostředkem (nejlépe vrtulníky) na velitelské stanoviště; vozidla, rádiové stanice a příslušníci zabezpečujících jednotek se přesunou do stanoveného prostoru, kde se připraví k plnění úkolů v rámci PVS armády (svazku).

Tento systém zabezpečuje nepřetržitost velení i plynulý přechod na polní systém velení. Nám se osvědčil při každém vyhlášení bojového poplachu.

Bude účelné již při vyhlášení bojové pohotovosti 1. stupně zaujmout na stupni svazů i svazků operačními skupinami místa velení v prostorech rozptýlení a tak prakticky zabezpečit nepřetržitost velení s patřičným předstihem.

Námítky, že to povede k předčasnému opotřebování důstojníků příslušných štábů, nejsou opodstatněné. Při pohotovosti 1. stupně stejně 25 % důstojníků je v době mimopracovní na svých pracovištích a VS operační skupiny je možno zřídit v takovém prostoru, kde má dobré podmínky jak pro práci, tak i odpočinek.

Schéma spojení operační skupiny uvedeno v **příloze 1**.

2. Velení hlavním druhům vojsk, prostředkům bojového, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení

K rozboru této otázky přistupuji z těchto zásadních hledisek:

a) velení svazkům, útvarům a zařízením v průběhu zaujímání operačního uskupení armády po vyhlášení bojového poplachu;

b) velení druhým sledům a nově mobilizovaným útvarům do dosažení mobilizační pohotovosti a jejich začlenění do operačního uskupení armády;

c) velení vojskům po začlenění mobilizovaných doplňků do operačního uskupení armády;

d) souběžné vytvoření orgánů a systému řízení a velení teritoriu — nový úkol vyplývající z reorganizace armád na svazy s teritoriální působností.

a) Velení svazkům a útvarům druhů vojsk v průběhu zaujímání operačního uskupení armády

Při řešení tohoto úkolu vycházíme z těchto skutečností:

- dosažení bojové pohotovosti u velké části svazků, útvarů a zařízení je vázáno na úspěšné zmobilizování ať již doplňků, tak mnohde i celých nových stavených útvarů;
- mírová dislokace většiny svazků, útvarů a zařízení neodpovídá operačnímu uskupení armády a bude nutno je přesunout do operačního uskupení;
- dosažení mobilizační pohotovosti svazků, útvarů a zařízení je různé a to nejen pokud se týká doby jejího dosažení, ale i způsobu mobilizování (tj. jednosledová nebo dvousledová mobilizační pohotovost).

Dále, a to nejenom při řešení tohoto úkolu, ale již při zpracování plánů bojové pohotovosti a mobilizačního plánu, nutno vycházet z toho, že při vyhlášení bojového poplachu bude rozdíl v plnění úkolů u útvarů s:

- jednosledovou mobilizační pohotovostí,
- duhosledovou mobilizační pohotovostí.

Útvary s jednosledovou mobilizační pohotovostí při vyhlášení bojového poplachu plní tyto úkoly:

- do 30 minut vyjízdí z posádky skupiny pro zabezpečení mobilizace s potřebnou dokumentací,
- vyjízdí bojová technika,
- vyváží se materiál prvního koloběhu.

Tím jsou vytvořeny výhodné podmínky pro urychlení mobilizace.

Po převzetí signálu nebo rozkazu k mobilizaci zahajují tyto útvary činnost podle zpracovaných mobilizačních plánů.

Útvary s duhosledovou mobilizační pohotovostí při vyhlášení bojového poplachu vytváří:

- maximálně silný a bojeschopný první sled, složený z organických jednotek, který do 30 minut opouští ubytovací prostor a musí být připraven plnit předem plánované bojové úkoly;
 - zpětný odřad, složený z nejnutnějších počtů osob a techniky, který ihned zahajuje činnost k hladkému průběhu mobilizace, tj. opuštění kasáren do 30 minut přejímacími středisky osob a motorových vozidel, vyvezení materiálu prvního koloběhu a výjezdu bojové techniky podle předem zpracovaného a denně bojovým rozdělením upřesňovaného plánu.
- Velení prvním sledům je zabezpečeno prostřednictvím operačních skupin.

Prakticky prověřený systém zabezpečuje již s vyhlášením bojového poplachu v zásadě velení a to:

- vševojskovým svazkům a jim podřízeným útvarům;
- raketovému vojsku a dělostřelectvu a to jak pro řízení palby, tak při potřebných přesunech;
- prostředkům PVO a pokud se týká jejich bojové činnosti tak i systému varování vojsk.

Předávání zpráv v radiační a hlásné síti je plně zabezpečeno jen u vševojskových pluků. Vzhledem k vybavení rádiovými stanicemi R 112 a R 113 je zabezpečeno spojení s jednotlivými pozorovacími stanovišti RHS i družstvy radiačního průzkumu. Avšak již v rámci svazku a zejména svazu není radiační hlásná síť schopná předávat zprávy o radiačním průzkumu v potřebné době.

Z hlediska zlepšení a urychlení přechodu mírového systému na polní systém velení budou pro radiační hlásnou síť účelná tato opatření:

1. Již v době míru musí chemičtí náčelníci svazů a svazků mít zpracován grafický přehled o systému teritoriální radiační hlásné sítě v zájmovém území, s potřebnými provozními údaji pro linkové a rádiové spojení.

2. V přehledu musí být uveden nejen systém pozorovacích stanovišť TRHS, nýbrž i plánované trasy radiačního průzkumu jednotlivých družstev teritoriální radiační hlásné sítě s uvedením kontrolních stanovišť, kde družstva měří úroveň radiace. Dále je nutné mít v přehledu i polní stanoviště okresních a krajských radiačních středisek a plánované trasy průletů vrtulníků z krajských rojů vzdušného radiačního průzkumu.

3. Velitelé a štáby všech stupňů musí být seznámeni s významem označení jednotek radiační hlásné sítě a dodržovat nařízení o jejich přednostním pohybu na komunikacích při radiačním průzkumu.

4. Stanovit jednotný systém v předávání zpráv o parametrech jaderných úderů a výsledků radiačního průzkumu, k umožnění rychlého předávání a odposlouchávání zpráv mezi jednotlivými stupni VRHS a TRHS.

Tato součinnost vojskové a teritoriální radiační hlásné sítě bude mít především význam v počátečním období války, kdy umožní vojskům na území ČSSR získat dostatečné údaje o místech nepřátelských úderů a o skutečné radiační situaci.

Ke sladění činnosti orgánů vojskové a teritoriální radiační sítě je účelné, alespoň jednou ročně procvičit součinnost na stupni svaz — krajské radiační skupiny, s využitím některého taktického cvičení s vojsky.

Kromě součinnosti v otázkách radiační situace, je nutné již v míru zabezpečit součinnost štábů svazků a svazů s územními orgány v otázkách použití prostředků pro speciální očistu. V těchto otázkách by měly být především upřesňovány prostředky z místních zdrojů, které mohou využít vojska a další pro speciální očistu obyvatelstva.

Rovněž velení útvarů a zařízení pro materiálně technické a zdravotnické zabezpečení vojsk armády bude z počátku složité a roztříštěné. Je to z toho důvodu, že mírový systém velení i organizace těchto útvarů neodpovídá polnímu systému velení ani válečné organizaci.

Z tohoto organizačního rozdílu vyplývají některé zvláštnosti velení v době uvádění vojsk do bojové pohotovosti.

Zásadní rozdíly mezi mírovou a válečnou organizací jsou tyto:

- není organizačně postaveno velitelství PAZ;
- nejsou organizačně postaveny některé útvary vůbec a většina z nich má delší dobu pohotovosti.

Z toho vyplývá, že nemůže být dokonale procvičen systém velení při bojové pohotovosti komplexně.

Činnost velitelství PAZ se procvičuje jen při povolání potřebného počtu záloh, což není každý rok.

Rovněž činnost skladů v polních podmínkách, hlavně úzká součinnost s dopravními útvary, se procvičuje prakticky jen při větších cvičeních s vojsky nebo samostatných týlových cvičeních, což rovněž není dostačující pro získání pevných návyků.

Velení týlu armády jako celku je při přechodu na polní systém velení zabezpečeno takto:

1. Plně, ihned po vyhlášení bojového poplachu, je zabezpečeno velení týlům svazků bezprostředním řízením zástupců velitelů svazků pro týl.

Rovněž velení prvním sledům automobilních dopravních praporů je zabezpečeno pojítky.

2. Velení nově stavěným útvarům a zařízením je zabezpečeno podle stati b) jak uvádím dále.

3. Velení při soustřeďování doplněných i nově postavených týlových útvarů bude prakticky nejsložitější v celém systému velení týlu. Bude jednak uskutečňováno podle předcházejícího bodu, jednak operativně řízeno již postaveným velitelstvím PAZ. Všechny tyto otázky musí být organizačně i materiálně zabezpečeny v příslušných plánech a operativně řízeno jejich začlenění do vytvářeného systému velení, který k této době bude již organizován.

Současný systém velení týlu armády zabezpečuje plynulý přechod na polní systém velení. Poněvadž převážná část těchto útvarů a zařízení dosahuje bojové pohotovosti ve značně delší než bojové útvary, je tu velké nebezpečí, že plánovaná opatření mohou být narušena úderem protivníka.

Proto musíme již v míru využívat maximálně všech možností k procvičování příslušných velitelů a štábů, aby dokonale zvládli operativní řešení všech úkolů při narušení připravených plánů.

Domnívám se, že je možné v určité míře přiblížit více mírový systém řízení týlových útvarů systému polnímu a tím utvořit ještě lepší podmínky pro přechod na polní systém velení celému týlu armády. Toto můžeme řešit vytvářením zvláštních „skupin skladů“.

Tuto skupinu můžeme začlenit organizačně buď do štábu týlu nebo do celkového zásobovacího systému.

Tato skupina by v době míru řídila činnost skladů a zodpovídala za jejich bojovou a mobilizační pohotovost a připravenost. Byla by vytvořena sloučením důstojníků, kteří řídí materiální zabezpečení na složkách týlů a u náčelníků druhů vojsk.

Náčelník skupiny by byl předurčen náčelníkem PAZ.

Tímto opatřením by byly vytvořeny podmínky pro výcvik i potřebné stmelení již v míru a mohla být i procvičována potřebná součinnost s dopravními prapory a to v určité míře již v mírovém systému zásobování.

Při přechodu na polní systém zásobování, by byl již vytvořen základ velitelství PAZ se svými podřízenými sklady a v zásadě by se zavedený systém neměnil, což v podstatě zabezpečuje plynulost přechodu jak na polní systém velení, tak i zásobování.

Tento systém v zásadě zabezpečuje jak nepřetržitost velení, tak plynulý přechod z mírového systému velení na polní systém. Tímto způsobem se nejen

zlepší a urychlí přechod na polní systém velení, ale podstatně se zvýší bojová pohotovost vojsk celé armády. Návrh odpovídá perspektivní organizaci a kromě doplnění 6 — 8 rádiových stanic nevyžaduje další zvyšování nákladů.

b) Velení druhým sledům a nově mobilizovaným útvarům

V současné době, kdy plná bojová pohotovost armády předpokládá zmobilizování doplňků na válečné počty u mnoha, hlavně vojskových útvarů a vytváření nových útvarů a týlových zařízení, vyvstává nutnost pevného jejich řízení v průběhu mobilizace a při začlenění zmobilizovaných útvarů do bojových sestav svazků a operačního učlenění armády.

Při organizaci systému velení musíme vycházet z mobilizace, která probíhá u útvaru buď v objektech mírové posádky nebo v zajištěných objektech mimo stálou posádku.

Spojení útvar — svazek je převážně zabezpečeno linkovým spojením, v případě že útvar mobilizuje mimo posádku, je zabezpečeno převzetí permanentního vedení z místa mobilizování na ústřednu v mírové posádce nebo vybudováno vlastními prostředky a tím zapojeno na linkový systém spojení. Mají-li svazek a útvary stanovenou dvousledovou mobilizační povinnost, je takto zabezpečeno spojení mezi velitelem druhého sledu útvaru a velitelem druhého sledu svazku.

Kromě toho mezi těmito stupni můžeme zabezpečit i rádiové spojení, v závislosti na počtu rádiových stanic, které můžeme vyčlenit pro druhé sledy.

Spojení mezi prvými sledy, které se přesunuly do nově určených prostorů nebo plní bojové úkoly, je zabezpečeno pouze na stupni svazků vyčleněnými rádiovými stanicemi.

Začlenění druhých sledů do bojové sestavy svazků je proto řízeno velitelem druhého sledu svazku, který k tomu má vytvořen potřebný štáb i spojovací prostředky.

V případě, že prvé sledy se vzdálily tak daleko, že technické parametry vyčleněných rádiových stanic nemohou zabezpečit spojení prvního a druhého sledu svazku, jsou druhé sledy řízeny přes VS druhého sledu svazu, který má prostředky, jež zabezpečují trvalé spojení s prvním sledem.

Spojení mezi prvými a druhými sledy vojskových svazků a armádních útvarů je zásadně prostřednictvím VS druhého sledu svazu.

Za mobilizace se velí po linii velitelů druhých sledů armáda—svazek—útvary. Velitelé druhých sledů jsou povinni úzce spolupracovat s příslušnými MVS.

c) Velení vojskům po začlenění zmobilizovaných doplňků do operačního uskupení armády

V této době již budou vojska doplněna předepsanou technikou a osobami, systém velení i spojení již bude plně převeden na polní.

Při přechodu na polní systém spojení se budeme opírat především o linkové a směrové spojení. Postupně však budeme stále více nuceni používat rádia. Tato nutnost je dána technickými parametry pojítek a jejich množstvím ve spojovacích jednotkách.

S narůstáním dynamiky boje budou požadavky na pružnost, operativnost spojení, na přímé hovory velitelů k upřesnění úkolů neustále narůstat a to již naše technika, která je ve výzbroji spojovacích jednotek plně nezabezpečuje.

Při přechodu na polní systém velení na stupni armáda i divize je první zaujetí všech tří míst velení plně zabezpečeno spojovacími prostředky. Vycházíme-li z předpokladu, že VS divize se přemisťuje 3X za 24 hodiny a na jedno přemístění potřebuje 2 — 3 hodiny, tj. 6 — 9 hodin denně, na zrušení a zřízení pojítek asi 1 — 1,5 hodiny, tj. celkem asi 7 — 10,5 hodiny za den, vidíme, že v této době jsou možnosti velet omezeny na minimum, poněvadž stanice pracuje s nejméně účinnými anténními systémy. Vzdálenosti mezi stanicemi zpravidla překračují takticko-technické možnosti pojítek pro 4 m antény a tím příjmové podmínky na obou stranách se zhoršují natolik, že si vynucují další prodloužení potřebné doby přesunu štábu divize. Tato poměrně dlouhá doba potřebná pro přesun (29 — 43% denní doby) způsobuje vcelku pasivní činnosti většiny příslušníků štábu. Proto bude nutné zkrátit neekonomickou dobu v činnosti štábu zabezpečením dvojího položení spojovacích prostředků a tím umožnit využívat modernějších prostředků pro přesun, zejména vrtulníky.

Současný systém a možnosti přesunu částečně znemožňují důsledně využívat pro práci štábu nejefektivnější způsob, to je šifrové rádiodálnopisné spojení mezi štábem armády a divize. Doba (7 — 10,5 hod.) pro přesun divize a nutná doba (6 — 7 hod.) pro přesun spojovacích prostředků štábu armády používaných na rádiodálnopisných směrech, které jsou jen v jednom položení se u některé divize sčítá plně, u některé částečně a tak dochází k celkové době, kdy jedna nebo druhá strana se přemisťuje, ruší nebo zřizuje stanice asi 10 — 17 hodin z 24. Tedy více než 50 % denního času je přímo vyloučeno ze šifrového a rádiodálnopisného spojení. I tato skutečnost ukazuje na nutnost zabezpečit na obou stupních dvě položení spojovacích a šifrovacích prostředků.

Stále vzrůstající nároky na velení a jeho zabezpečení spojovací technikou vyžadují nutně centralizaci těchto prostředků a zavedení jednotného spojovacího systému pro všechny účastníky i druhy vojsk a pokud možno vyloučit veškeré autonomní spojení. Je účelné ponechat samostatné spojení pro:

- velení a řízení palby raketových vojsk;
- velení prostředkům PVO a řízení jejich palby;
- síť radiační hlášené služby.

Všechny tyto systémy velení je nutné urychleně vybavit mechanizačními prostředky a postupně plně automatizovat.

Při velení vojskovým zálohám (PTZ, POZ; ženijní zálohy) je nutné vyloučit všechny mezistupně velení (např. štáb ptb při vytvoření dvou PTZ, štáb ženijní brigády) a zálohám velet přímo z VS armády v příslušných sítích.

Hlubší rozbor zasluhuje zachování takových stupňů velení, jako jsou protitanková brigáda, ženijní brigáda i protiletadlová brigáda.

Ve válečné organizaci je mezičlánkem, který prodlužuje doručení bojových rozkazů.

Plnění úkolů týly těchto brigád při zásobování útvarů je rovněž problematické. Útvary jsou jednak přiděleny jako posilové jednotlivým svazkům, jednak jako zálohy armády. To prakticky znamená, že v průběhu operace jsou rozmístěny do celé šířky i značné hloubky pásma a zásobování se stává poměrně vážným problémem.

Bude lépe mít ve válečné organizaci samostatné útvary, které budou mít potřebnou kapacitu dopravních prostředků a odebírat materiál všeho druhu buď společně s divizí, jíž jsou přiděleny jako posilové, nebo budou-li zálohou velitele armády, odebírat materiál samostatně v místech určených náčelníkem týlu armády.

V mírové organizaci, kdy jejich hlavním úkolem je řízení bojové a politické přípravy je můžeme zachovat, neboť řízení tolika samostatných útvarů přímo velitelstvím armády není výhodné.

Ovšem i zde možno očekávat, že nahrazením zastaralé bojové techniky u protitankových a protiletadlových brigád novou technikou, bude možno i lépe skloubit systém mírové a válečné organizace a více se přimknout k organizaci válečné.

I současná mírová organizace ženijní brigády by mohla být zjednodušena a více vycházet z bojových úkolů.

Spojovací prostředky i uvedený systém velení zabezpečují velení vojskům ze stupně armády. Jsem přesvědčen, že realizací uvedených návrhů se zkvatlní i zjednoduší velení a navrhovaná opatření nijak nezvýší náklady, právě naopak, ušetří síly a urychlí velení a to jak v míru, tak i ve válce.

d) Souběžné vytváření orgánů i systému řízení a velení teritoriů

Zásady nepřetržitého řízení a velení, uvedené v předcházejících částech, plně platí i pro velitelství vojenských okruhů, které v této fázi mají dva zásadní úkoly a to:

- vyčlenit prvý sled polní armády, který musí být připraven k okamžitému zahájení bojové činnosti;

- pokračovat ve velení teritoriu, které přejímá další úkoly, z nichž prvořadým v této době bude zabezpečení mobilizace všech vojsk dislokovaných na teritoriu okruhu a odeslání zmobilizovaných útvarů polním armádám a velitelství frontu.

Vyčlenění prvního sledu polní armády nebude činit zvláštních potíží, neboť z velitelství okruhu je maximum osob vyčleněno pro polní armádu a ostatní pak tvoří základ velení válečného okruhu.

Nepřetržitost velení a jeho plynulý přechod na polní systém velení armádě i okruhu, musí být zabezpečeno již v mírovém systému velení.

Struktura velitelství vojenského okruhu, kde jsou již předurčení hlavní funkcionáři jak pro velitelství polní armády, tak pro velitelství válečného okruhu, jejich školení podle předurčení i zpracování základních plánů pro plnění počátečních úkolů, zabezpečuje plynulý přechod na polní systém velení.

Spojovací systém zabezpečuje plynulý přechod při velení polnímu velitelství armády. Velení teritoriu válečného okruhu půjde zásadně prostřednictvím KVS, jako teritoriálních orgánů velení.

Základními prostředky spojení při přechodu na válečný systém jsou:

- systém linkového spojení, doplněný spojením záložních VS a to jak velitelství VO, tak jednotlivých KVS;

- systém směrového spojení, které bude nutno upravit tak, aby bylo možné přímé spojení mezi záložními VS okruhů i KVS;

— rádiové spojení a to po síti velení VO—KVS. Potřebné rádiové stanice vyváží KVS na ZVS;

— stálá síť posádkových rádiových stanic. Je nutné již v míru organizovat tuto síť tak, aby útvary v sídlech OVS tyto stanice měly, dále pak zavést postupně v těchto sítích takové typy rádiových stanic, které umožňují oboustrannou korespondenci a plánovat jejich trvalé obsazení. Za mobilizace předává tuto rádiovou stanici velitel útvaru (svazku) příslušné MVS i s obsluhou a tím je možno organizovat další rádiovou síť. Pro úplnost pak dodat rádiovou stanicí některým OVS, kde v míru není dislokován žádný vojenský útvar.

Schéma spojovací sítě pro řízení teritoria viz **příloha 2. 3.**

Dosavadní i plánovaný systém velení a spojení zabezpečuje plynulý přechod i nepřetržitost velení jak polní armádě, tak i válečnému okruhu.

Hlavní pro velení válečného okruhu není však otázka spojovacího systému, ale hluboké ujasnění všech úkolů, které budou všechny složky dislokované na teritoriu plnit, hlavně ujasnění si vztahů územních orgánů, složek ministerstva vnitra i jiných ministerstev při plnění společných úkolů v přífrontovém vojenském okruhu.

Autoři článku „Úloha a místo teritoria v soudobé válce“ (VM č. 5) ukazují správně na vzrůstající význam zápolí i řadu úkolů, které orgány velení teritoria musí řešit.

3. Spojovací technika a požadavky k zabezpečení spojení v boji

Především chci zdůraznit tyto skutečnosti:

— stav současné spojovací techniky dovoluje organizovat a zabezpečit spojení pro velitele a štáby, ale klade vysoké požadavky na plánování a řízení celého systému spojení, důslednou kontrolu všech nařízených opatření.

Vyžaduje zvýšené úsilí a dokonalý výcvik k udržení neselhávajícího spojení, jež musí nahradit některé nedostatky techniky;

— zavádět novou spojovací techniku nemůžeme jen na základě třebas i oprávněných požadavků na velení, ale v závislosti na ekonomických možnostech našeho národního hospodářství. Při dnešním bouřlivém rozvoji techniky a elektroniky bude zákonitě stav techniky zaostávat za požadavky.

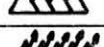
Přesto se mi zdá, že dnes, kdy se tolik hovoří i píše o mechanizaci a automatizaci velení, by technické vybavení mohlo jít rychlejším tempem vpřed.

V čem se projevuje zaostávání spojovací techniky:

- nezabezpečuje včasné předání velkého množství informací, nutných pro potřebné výpočty, sloužící jako podklad pro rozhodování a řízení vojsk;
- je málo odolná proti systematickému rušení, nezabezpečuje dostatečné utajení hovorů a kryptologické práce jsou velmi pracné;
- z hlediska výroby je mnohotypová, velmi málo unifikovaná, což se vztahuje i na rádiové stanice typu R-103, R-118 a směrové stanice RDS-66, které mají k unifikaci nejbližší;
- vyzbrojení svazku nebo útvaru různými spojovacími prostředky vynucuje si mít z provozního hlediska tyto prostředky i na vyšším stupni velení, jako řídicí stanice a tím se mnohotypovost na určitém stupni velení zvětšuje

NÁČRT RÁDIOVĚHO SPOJENÍ TVSF

(HLAVNÍ RÁDIOVĚ SÍTĚ MOŽNÁ VARIANTA)

poř. čís.	rádiová síť / směr	účastníci	TVSF	VSF
1.	s nadřízeným štábem	 nadřízený štáb		
2.	míst velení KV	 PVSF		
3.	týlu frontu čís. 1	 TVS A		
4.	týlu frontu čís. 2	 TVS A		
5.	týlu frontu čís. 3	 TVS ostatních svazků A		
6.	týlu frontu čís. 4	 PFZ		
7.	týlu frontu čís. 5	 silb (silmb)		
8.	týlu frontu čís. 6	 ab bpd PH		
9.	týlu frontu čís. 7	 želb žel. útvarů		
10.	týlu frontu čís. 8	 NZ FOS		
11.	týlu frontu čís. 9	 TVS sv. a út. NDRV		

SCHEMA TERITORIÁLNÍHO RÁDIOVÉHO SPOJENÍ

PŘÍLOHA 2

ZVS VS	ZVS VS	ZVS VS	ZVS VS	<u>stálá rádiová síť MNO - GS</u> KV č. 1	
 KVS	 KVS	 KVS	 VO	<u>stálá rádiová síť VO</u> KV č. 2	
 VS A			 VO (2 sled A)	<u>radiodělnopisný směr</u> VO - VSA KV do uložení mobil. a slouže- ní 1. a 2. sledu	
 OVS (úřvar)	 OVS (úřvar)	 OVS (svazek)	 OVS	 KVS (svazek)	<u>stálá rádiová síť KVS</u> KV č. 3
 KVS - ZVS	 KVS - ZVS	 KVS - ZVS	 VO - ZVS		<u>rádiová síť VO - (ZVS)</u> KV č. 4
 OVS - ZVS	 OVS - ZVS	 OVS - ZVS	 OVS - ZVS	 KVS - ZVS	<u>rádiová síť KVS - (ZVS)</u> KV č. 5

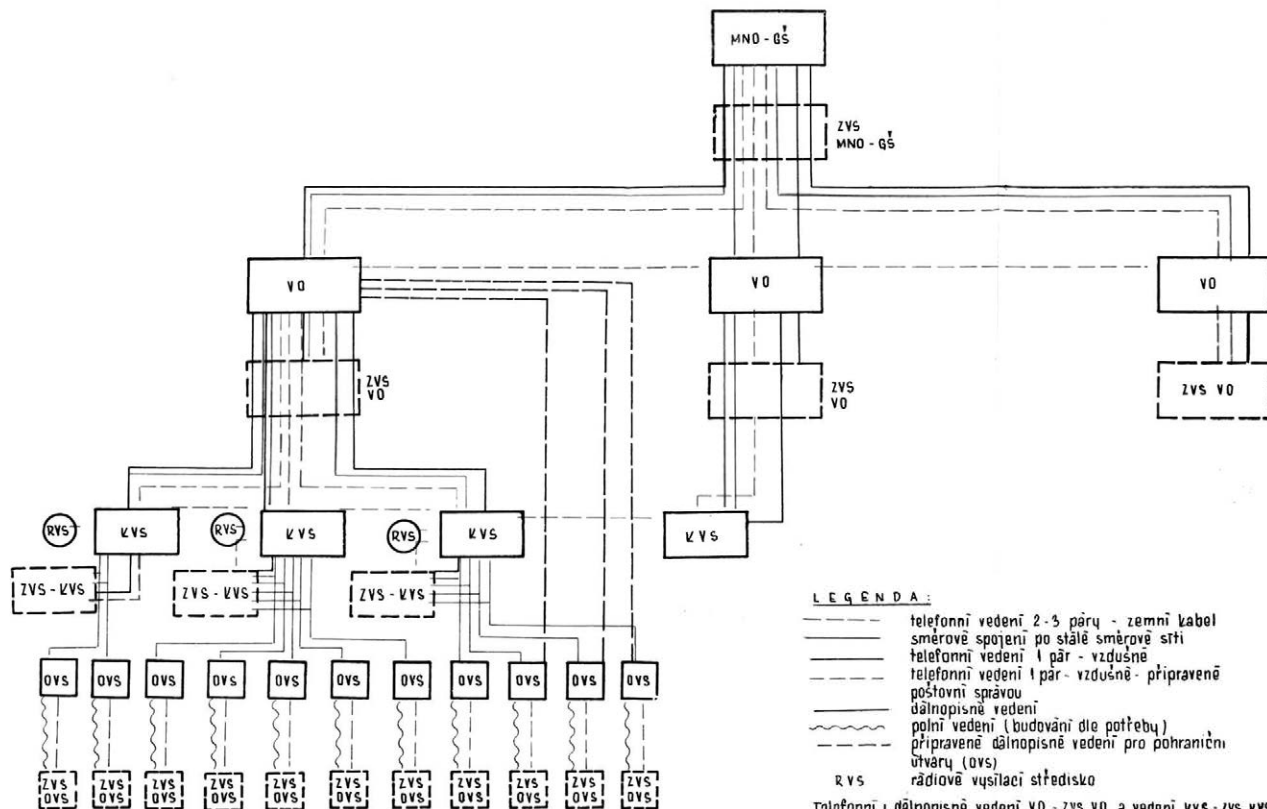
Rozpočet rádiových prostředků:

VO - 2 rdst 200 - 1000 w stacionární, 2 rdst 200 w mobilní
 KVS - 2 rdst 200 w stacionární, 2 rdst 100 - 200 w mobilní
 OVS - 1 rdst 100 w stacionární, 1 rdst 100 w mobilní

V místech OVS kde není vojenský úřvar je rdst připravena a obsazuje se v případě mobilizace. V případě potřeby je možno sloučit rádiové sítě čis. 2 a 3 k získání možnosti velení o 2 stupně níže.

SCHEMA TERITORIÁLNĚHO TELEFONNĚHO, SMĚROVĚHO A DÁLNOPISNĚHO SPOJENÍ

PŘÍLOHA 5

soustředováním nových a starých typů vedle sebe, což zabraňuje manévru spojovacími prostředky;

- soudobé směrové prostředky se dají velmi snadno odposlouchávat a ještě snadněji zarušit;
- směrové stanice nedávají možnost telegrafního spojení a nosné soubory, používané u spojovacích útvarů, jsou nevhodné pro polní použití;
- směrové prostředky ve spojení s nosnými soubory jsou dosud velmi objemné a lehce zranitelné, pro navázání spojení je třeba mnoho času;
- stávající rádiové a směrové prostředky nezabezpečují kvalitní přenosové cesty pro předávání informací elektronickým počítačím strojům i přenos televizních signálů;
- rádiové a směrové prostředky jsou zabudovány v automobilech, které mají sice velmi dobré parametry, ale přesto nedávají možnost pohybovat se v jakémkoli terénu odpovídající rychlostí, která by měla být totožná s rychlostí bojujících jednotek.

Bude třeba, aby současná spojovací technika dávala tyto možnosti:

- rádiové spojení má především umožňovat nepřetržitý rádiodálnopisný provoz. Dvoukanálové stanice R-118 svými možnostmi zabezpečují dostatečnou kapacitu pro předávání a přijímání zpráv, mají-li dostatečný počet dálkopisných strojů. Vhodné je použití fototelegrafu pro předávání náčrtů, schémat apod., spojené samozřejmě s utajovačem;
- krátkovlnný rádiový systém spojení bude nutno vhodně doplnit stanicemi VKV a směrovými prostředky, neboť možnosti ztráty rádiového spojení při použití ZHN ve velkých výškách mohou trvat od několika minut do několika hodin (podle síly a počtu výbuchů). Přitom výkon vysílačů VKV rádiových stanic a směrových stanic bude dobré zvýšit 5 — 10krát, vzhledem k vzdálenostem a možnostem rušení nepřitelem;
- základním prostředkem při přechodu z mírového na válečný systém spojení, které by mělo dostatečný počet telefonních a telegrafních kanálů (minimálně 2 — 4 telefonní, 1 — 2 telegrafní za každou divizi) s možností použít fototelegrafů a doplnění odpovídajícími utajovacími pro všechny druhy provozu;
- směrová vícekanálová pojítka s dostatečným výkonem, umístěná na vhodných dopravních prostředcích, které zabezpečí nejen možnosti přesunu v terénu, ale i ochranu obsluhy. Tato pak musí mít možnosti předávat údaje jak pro mechanizační a automatizační prostředky štábů, tak i pro přenos televizních signálů a tím podstatně zkvalitnit a urychlit práci štábů.

Současné i budoucí možnosti spojovacích prostředků vedou k jedinému závěru a to je nutnost jejich centralizace. Je třeba zavést spojovací systém spoječný pro všechny účastníky i druhy vojsk a vyloučit veškeré autonomní spojení.

Jednotný spojovací systém s mnohakanálovou sítí rádiových a směrových pojítek pomocnými spojovacími uzly a jednotypovou spojovací technikou může zabezpečit pružné velení a řízení vojsk a dovolí vytvořit i zálohu, bez které nelze v současném boji zabezpečit nepřetržité spojení.

4. Závěr

Jak vyplývá z předcházejících částí je nutné řešit prvořadě tyto nejzávažnější úkoly:

- zvládnutí zásady vedení soudobého boje na všech velitelských stupních;
- upevňovat a prohloubit účinnost organizátorské a řídicí práce velitelů a štábů;
- přípravu velitelů, štábů a vojsk v míru zaměřit plně na řešení nejdůležitějších otázek velení, řízení a vedení bojové činnosti podle požadavků soudobého boje;
- v této oblasti položit důraz na vypracování takových metod velení a řízení, které by nejlépe odpovídaly soudobým požadavkům na velení a které by plně umožňovaly zavedení a využití prostředků mechanizace a automatizace a současně i určily směr vývoje organizační struktury štábů a jejich materiálního vybavení.

Mechanizaci a automatizaci procesu velení však nelze chápat samoúčelně, ale vidět ji jako jeden z prostředků metod velení a řízení, vyplynuvších z rozboru obsahu velení a řízení vojsk v soudobém ozbrojeném zápasu.

Mnohé složité operace, jako je hodnocení mnohostranných informací a různé výpočty a řešení, budou řešit složité matematické a kybernetické stroje, které ve svých výpočtech se budou muset opírat jen o skutečná fakta.

Mám za to, že prostředky mechanizace a pak i automatizace budou zařazeny do výbavy štábů diferencovaně, podle stupně štábu a charakteru jeho činnosti.

Avšak vývoj těchto prostředků nepůjde odtrženě od praxe a potřeb štábů. Bude s nimi v souladu a štáby všech stupňů se musí již dnes svými názory, návrhy a zkušenostmi na jejich řešení spolupodílet a současně si již dnes vytvářet předpoklady k jejich zvládnutí. Bude to např. součinnost při řešení formalizace štábních dokumentů, sestavování programování počítačích strojů a jejich algoritmizace. Bude třeba těsnějšího sepětí vědeckých pracovišť s pracovníky ve štábech, kteří už dnes sami přicházejí iniciativně s různými návrhy a dílčími řešeními.

Současně s vývojem nové techniky ve velení bude nutno zabezpečit i přípravu kádrů pro její obsluhu. Půjde hlavně o to, aby s předstihem byli připravováni pracovníci, kteří pro to mají plné předpoklady. Cílem by mělo být vycvičit v krátké době dostatečný počet štábních důstojníků nového typu.

Již dnes je nutné vybrat ty příslušníky štábů, kteří mají bohaté zkušenosti ve štábní práci, jsou progresivní a mají předpoklady pro další školení. Tyto generály a důstojníky pak dále připravovat specializovaně v interních a externích kursech.

Velitele všech stupňů a důstojníky štábů bude nutno v mírové přípravě vést daleko více k samostatnosti, iniciativě a pružnosti, zlepšovat trvale sladěnost a stmelenost štábů a pokud možno neměnit kádry.

Trvalé pozornosti si zaslouhuje i jednotné vybavení a materiální zabezpečení štábů, které je předpokladem k uplatňování nových metod práce. Též opatřeními operační a taktické přípravy lze dosáhnout podstatného zvýšení úrovně připravenosti a bojové pohotovosti velitelů a štábů k zabezpečení úspěšného velení a řízení vojsk již v prvních minutách možné války.